

1. Paní Marie Kadeřábková se narodila 27. května 1933 na Ukrajině jako volyňská Češka.

Pamětník: **10:55 až 11:20** Nás bylo 16 rodin a my jsme bydleli takhle v rohu, že jsme Češi, a tak bylo pěkně. Tam se slavilo Posvícení, Vánoce, Velikonoce, pomlázkovalo se, všecko.

2. Život na Volyni byl velice náročný a vyžadoval velkou míru soběstačnosti.

Pamětnice: **4:17 až 4:55** To nebyl čas na záliby. Chodila jsem do školy a pásla jsem krávy. A v zemědělství jsem byla, pracovala od dětství.

3. Samozřejmě bylo nutné vydělat i nějaké peníze, na což měli volyňští Češi také svůj způsob.

Pamětnice: **11:33 až 11:57** když se porodilo telátko nějaký, a potom když vyrostlo, tak se prodávalo Polákům nebo Židům na trhu, no a za to jsme žili.

4. Práce se zvířaty však nakonec Marií přivedla ke zcela nečekanému nálezu:

Pamětnice: **9:20 až 9:58** No tak jsem naučila se vlastně česky. Protože jak jsem krávy pásala, tak jsme našli někde takový notýsky. Tak prostě jsem si to vzala. No a já jsem si na tý pastvě zpívala český písničky.

5. Takových krásných chvil si ale na Ukrajině příliš mnoha neužila. Během svých dětských let zažila hned několik válek.

Pamětnice: **2:16 až 2:33** Jéžišmarjá, šeredný, samá válka, třikrát válka, až náš tatínek padl pod Duklou.

6. V roce 1945 někteří volyňští Češi opustili své domovy a vydali se na cestu do Československa.

Pamětnice: **13:50 až 14:17** Museli jsme tohle prožít všecko, ty války, to všecko a za to všecko, že oni padli pod Duklou naši tátové, za to právě jsme jeli do Čech, a proto jsem tady.

7. Cesta byla pro všechny cestující velice dlouhá a náročná, ale Marie na ni vzpomíná s úsměvem.

Pamětnice: **14:20 až 15:05** 14 dní ty Rusáci prdlý, 14 dní vlakem nás vezli a zastavili a tam někde to bylo v Bulharsku. Teď příběhly děti, brečely, chtěly chleba, chleba a všecko, tak jsme jim házeli chleba, špeky, takhle sádlo a tužky a sešity. Všecko jsme jim házeli z vlaku.

8. O některé věci však cestující společně s Marií nepřišli zcela dobrovolně.

Pamětnice: **15:13 až 15:40** Podíváme se takhle ve vagóně, oni si vyřezaly takhle do vagonu a vzali si kolo od vozu. Jenomže my jsme měli v tom kole uprostřed schovaný pětky zlatý.

9. Po příjezdu do Československa obdrželi potravinové lístky, které u maminky Marie vzbudily nemalé obavy.

Pamětnice: **16:30 až 16:58**. „Máničko, koukej, koukej, co jsme dostali, a z toho máme celej měsíc žít“. A já povídám mamko: „Nic si z toho nedělej, máme kosu a tady rostou kopřivy... (tady jestli to ještě nedoplnit)

10. V současnosti Marie bydlí v menší vesnici poblíž Jaroměře, ale její cesta vedla nejprve jinam.

Pamětnice: **17:42 až 17:50 a 19:40 až 19:59** Přijeli jsme do Šumperka vlakem, velkým, konečně jsme dojeli. Teta Sláva tady už bydlela dřív, ona nás čekala s autem nákladním.

11. Po více než padesáti letech se poprvé od dětství na Ukrajinu vrátila, aby se podívala na svůj rodný dům.

Pamětnice: **8:20 až 8:33** To nebylo. To bylo všecko zbouraný, to zlikvidovali a jenom pole a od strejdy jenom takovej sklep.